

RAQAMLI DAVRDA MUSIQA TA'LIMI: INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA YANGI METODIKALAR

Zarifxonova Donoxon Akramxon qizi
Namangan davlat pedagogika instituti
Musiqa ta'limi va san'at yo'nalishi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada musiqiy ta'lim tizimidagi zamonaviy pedagogik texnologiyalar va metodlarning o'rni, ularning o'quvchi shaxsini shakllantirishdagi ta'siri, ijodkorlikni rivojlantirishdagi samaradorligi yoritilgan. O'qituvchining innovatsion yondashuvi, axborot-kommunikatsion texnologiyalar (AKT), interfaol metodlar, masofaviy o'qitish vositalari va STEAM yondashuvlari orqali musiqa darslarini samarali tashkil etish yo'llari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: musiqiy pedagogika, zamonaviy texnologiyalar, interfaol metodlar, ijodkorlik, AKT, innovatsion yondashuv, musiqa ta'limi, STEAM.

Zamonaviy jamiyatda musiqa faqat san'at shakli emas, balki shaxsning estetik, axloqiy va madaniy rivojida muhim vositaga aylanmoqda. Musiqiy pedagogika esa bu yo'nalishda o'quvchilarning musiqiy didini shakllantirish, ijodiy tafakkurini rivojlantirish va ularni hayotga tayyorlashda asosiy vosita hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy texnologiyalar va pedagogik metodlar musiqiy ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omilidir.

Zamonaviy musiqiy pedagogikada texnologiya va metodlar musiqa ta'limini yanada samarali, qiziqarli va moslashuvchan qilish uchun doimiy ravishda rivojlanmoqda. Quyida zamonaviy musiqiy pedagogikaning asosiy texnologiya va metodlari haqida umumiy ma'lumot beraman:

Texnologiyalar. Zamonaviy musiqiy pedagogikada raqamli va innovatsion texnologiyalar katta rol o'ynaydi:

- Raqamli musiqiy dasturlar va platformalar:
 - DAW (Digital Audio Workstation): Ableton Live, Logic Pro, FL Studio kabi dasturlar talabalarga musiqa yozish, aranjirovka qilish va mikslashni o'rgatishda ishlatiladi.
 - Nota yozish dasturlari: Finale, Sibelius va MuseScore kabi dasturlar notatsiya va kompozitsiyani o'rgatishda qo'llaniladi.
 - Onlayn o'quv platformalari: Yousician, Simply Piano, Fender Play kabi ilovalar talabalarga interaktiv tarzda cholg'u chalishni o'rganish imkonini beradi.
- Virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR):
 - Musiqa asboblari chalishni virtual muhitda o'rganish yoki musiqiy kompozitsiyalarni 3D formatda tahlil qilish imkoniyati.

- Masalan, VR pianino simulyatorlari talabalarga real pianino tajribasini taqdim etadi.

- Sun'iy intellekt (AI):

- AI asosidagi vositalar (masalan, AIVA yoki Amper Music) talabalarga kompozitsiya yaratishda yordam beradi yoki ularning ijodiy jarayonlarini tahlil qiladi.

- AI yordamida shaxsiy o'quv rejalarini tuzish va talabaning rivojlanishini kuzatish mumkin.

- Onlayn va masofaviy ta'lim:

- Zoom, Microsoft Teams yoki Google Meet kabi platformalar orqali masofaviy darslar.

- YouTube, Coursera va Udemy kabi platformalarda musiqiy kurslar va master-klasslar.

- Mobil ilovalar:

- Metronomlar, tyunerlar (Tuner Lite, GuitarTuna), ritm va ohangni o'rgatuvchi ilovalar talabalarga mustaqil ravishda mashq qilishda yordam beradi.

Metodlar

Zamonaviy musiqiy pedagogika an'anaviy va innovatsion metodlarni birlashtiradi:

- Faol o'rganish (Active Learning):

- Talabalarni faol ishtirok etishga undash, masalan, guruhlarda improvizatsiya yoki musiqiy loyiha ishlab chiqish.

- "Gamifikatsiya" (o'yinlashtirish) usullari, masalan, ball to'plash yoki musiqiy o'yinlar orqali o'rganish.

- Shaxsiylashtirilgan ta'lim:

- Har bir talabaning qiziqishlari va qobiliyatlariga moslashtirilgan dars rejalarini tuzish.

- Masalan, ba'zi talabalar pop musiqa bilan shug'ullanishni xohlasa, boshqalari klassik musiqaga e'tibor qaratishi mumkin.

- Kreativ va ijodiy yondashuv:

- Talabalarga o'z musiqasini yaratishga imkon berish (kompozitsiya, qo'shiq yozish).

- Improvizatsiya va musiqiy eksperimentlar orqali ijodkorlikni rivojlantirish.

- Integratsion yondashuv:

- Musiqani boshqa fanlar bilan bog'lash, masalan, matematika (ritm va proporsiya), tarix (musiqiy davrlar) yoki adabiyot (qo'shiq matni tahlili).

- Musiqa terapiyasi elementlarini qo'llash, ayniqsa, maxsus ehtiyojli talabalar bilan ishlashda.

- Suzuki va Kodaly metodlari:

- An'anaviy metodlarning zamonaviy talqinlari, masalan, tinglash orqali o'rganish (Suzuki) yoki musiqiy savodxonlikni rivojlantirish uchun solfejo va qo'l belgilari (Kodaly).

- Blended Learning (Aralash ta'lim):

- An'anaviy sinf darslarini onlayn resurslar va texnologiyalar bilan birlashtirish.

- Masalan, talaba sinfda o'qituvchi bilan ishlaydi va uyda interaktiv ilovalar orqali mashq qiladi.

Afzalliklari va muammolar

- Afzalliklari:

- Texnologiyalar tufayli ta'lim jarayoni yanada qulay va moslashuvchan bo'lmoqda.

- Talabalar o'z sur'atida o'rganish imkoniyatiga ega.

- Global resurslardan foydalanish imkoni (masalan, xalqaro musiqachilarning onlayn darslari).

- Muammolar:

- Texnologiyalarga haddan tashqari bog'lanib qolish an'anaviy musiqiy ko'nikmalarni o'rganishga xalaqit berishi mumkin.

- Raqamli resurslardan foydalanishda iqtisodiy yoki infratuzilmaviy cheklovlar (masalan, internet yoki qurilmalarga ega bo'lmaslik).

- O'qituvchilarning yangi texnologiyalarni o'zlashtirishda qiyinchiliklari.

Zamonaviy musiqiy pedagogika texnologiya va metodlarni uyg'unlashtirib, talabalarga ijodiy va samarali o'rganish imkonini beradi. O'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi hamkorlik, shuningdek, yangi texnologiyalarni oqilona qo'llash musiqiy ta'limning sifatini oshiradi. Agar siz ushbu mavzuni chuqurroq o'rganmoqchi bo'lsangiz yoki muayyan metod yoki texnologiya haqida ko'proq ma'lumot olishni xohlasangiz, iltimos, aniqlab ayting!

Bugungi kunda musiqiy ta'lim faqat an'anaviy cholg'ularni o'rgatish va nota yozishni tushuntirish bilan cheklanmaydi. U butunlay yangicha – raqamli texnologiyalar, interfaol metodlar va kreativ yondashuvlar asosida shakllanmoqda. Zamonaviy musiqa pedagogikasi o'quvchini shunchaki musiqani biladigan emas, balki musobaqalarda ishtirok etadigan, ijod qiladigan va jamoa bilan ishlay oladigan shaxs sifatida tayyorlashga yo'naltirilgan.

Asosiy pedagogik yondashuvlar

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv

Mazmuni: Har bir o‘quvchining individual qobiliyat, xarakteri va musiqaga bo‘lgan qiziqishini inobatga olgan holda dars o‘tish.

Misol: Bitta guruhda biri vokalga, biri fortepiano chalishga qiziqsa, o‘qituvchi har biri bilan alohida yondashuvda ishlaydi.

Ko‘rgazmali-ta’sirli yondashuv

Mazmuni: Musiqiy asarlarni tinglash, musiqiy videolarni ko‘rish orqali hissiy va estetik dunyoni shakllantirish.

Misol: Darsda Bethovenning “Moonlight Sonata” asarini tinglab, uning ohangidagi hissiyotlarni tahlil qilish.

Interfaol yondashuv

Mazmuni: Dars davomida o‘quvchilar faol ishtirok etadi, savol-javob, rolli o‘yinlar, improvizatsiyalar orqali.

Misol: O‘quvchilar kichik guruhlarda bir musiqiy sahna tashkil qiladi – biri chaladi, biri aytadi, biri esa sharhlaydi.

Zamonaviy texnologiyalar

Multimedia texnologiyalari

Audio va video asarlar orqali musiqa turlari, cholg‘ular va ijrochilik uslublarni ko‘rsatadi.

Misol: “YouTube”dagi “Musiqa tarixidan” interaktiv videolar orqali o‘rta asr musiqasi bilan tanishish.

Onlayn o‘quv platformalari

“Moodle”, “Google Classroom”, “Zoom” orqali musiqa darslarini tashkil etish.

Misol: Uy vazifasi sifatida o‘quvchilarga “GarageBand” ilovasida o‘z musiqiy treklarini yaratish topshirig‘i beriladi.

Mobil ilovalar va sun’iy intellekt

“Yousician”, “Simply Piano”, “EarMaster” orqali nota o‘qish, quloq o‘rgatish mashqlari avtomatik baholanadi.

Misol: Talaba ilovada mashq qiladi, ilova esa xatolarni ko‘rsatib, to‘g‘ri ijro qilishni taklif etadi.

Virtual va AR texnologiyalar

Musiqa asboblarni virtual holda o‘rganish imkoniyati.

Misol: “Virtual Piano” orqali klaviatura chalishni internet orqali o‘rganish.

Zamonaviy metodlar

Loyiha asosidagi o‘qitish

Misol: Talabalar “O‘zbek xalq cholg‘ulari” bo‘yicha loyiha tayyorlab, sahnada o‘z ijrolarini namoyish etishadi.

Kreativ va ijodiy metod

Improvisatsiyalar, bastakorlik, hikoya asosida musiqiy kompozitsiya yaratish.

Misol: Darsda o‘quvchilarga "Bahor" mavzusida qisqa musiqiy asar yaratish topshiriladi.

Vizualizatsiya metodi

Notalar, ritmlar ranglar orqali tushuntiriladi.

Misol: Bolalarga notalar turlicha rangda ko‘rsatiladi: “do” – qizil, “re” – yashil va hokazo.

Amaliy misollar

Vazifa turi	Texnologiya yoki metod	Misol
Nota o‘rganish	Mobil ilova (Yousician)	“Yousician”da har kuni 15 daqiqalik mashq qilish
Musiqiy eshituv	Multimedia	Klassik asarlarni darsda tinglab baholash
Ijrochilikni rivojlantirish	Kreativ metod	O‘quvchi o‘zi yaratgan trekni guruh oldida ijro etadi
Musiqiy loyihalash	Loyiha metodikasi	“O‘zbek mumtoz musiqasi” mavzusida video loyiha
Quloqni mashq qildirish	Sun‘iy intellekt ilovalari	“EarMaster” orqali notani eshitib tanish

Zamonaviy o‘qituvchining vazifalari

Zamonaviy musiqa o‘qituvchisi quyidagi fazilatlarga ega bo‘lishi zarur:

Pedagogik texnologiyalarni bilishi;

AKT va musiqa ilovalaridan foydalana olishi;

Shaxsiy ijodiy salohiyatini rivojlantirib, o‘quvchilarga namuna bo‘lishi;

O‘quvchilarning estetik dunyoqarashini shakllantirish.

Zamonaviy musiqa pedagogikasi – bu yangi texnologiyalar, innovatsion metodlar va interfaol yondashuvlar bilan boyitilgan fan sohasidir. Bu pedagogika orqali nafaqat musiqa bilimlari beriladi, balki ijodkor, estetik didga ega va texnologiyalardan foydalana oladigan shaxslar tarbiyalanadi.

Zamonaviy musiqiy pedagogika an‘anaviy yondashuvlarni inkor qilmaydi, aksincha, ularni zamon ruhiga mos holda boyitadi. Innovatsion metodlar orqali o‘quvchilarning musiqiy didi, tafakkuri va ijodiy salohiyatini rivojlantirish mumkin. Biroq, bu metodlar o‘qituvchidan yuqori tayyorgarlik, texnik vositalar bilan ishlash ko‘nikmasi va pedagogik sezgirlikni talab etadi. Ta’lim muassasalari

zamonaviy texnika bilan ta'minlanmasa, bunday metodlarni to'liq joriy qilish qiyin bo'ladi.

Xulosa

Zamonaviy texnologiyalar va metodlar musiqiy ta'lim sifatini oshirishda muhim o'rin tutadi. Innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning musiqiy tafakkurini rivojlantirishda, estetik dunyoqarashini shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MILLIY MUSIQA–XALQ MADANIYATINING MA'NAVIY KO 'ZGUSI. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 8(10), 107-109.
2. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MUSIQA O 'QITUVCHILAR DARSLARDA ILG 'OR TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH KO 'NIKMALARI. *SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 8(9), 90-94.
3. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MUSIQA SAVODXONLIGI TUSHUNCHASI. *FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES*, 3(36), 220-224.
4. Qodir o'g'li, M. S. (2025). INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR TUSHUNCHASI. *SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 3(32), 87-91.
5. Qodir o'g'li, M. S. (2024). INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING MUSIQA TA'LIMIDA QO'LLANILISHI. *SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH*, 3(28), 68-71.
6. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MILLIY MUSIQA–XALQ MADANIYATINING MA'NAVIY KO 'ZGUSI. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 8(10), 107-109.
7. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today's New Level of Modernization in Our Life. *JournalNX*, 6(05), 7-9.
8. Gaziyeu, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 215-217).
9. Gaziyeu, J. J., & Toshmatov, G. O. (2021). Acts credit module system and its implementation activities in higher educational process. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(9), 467-472.
10. Gaziyeu, J. J., & Aliyeva, N. R. (2021). Dmitriy dmitrievich shostakovich life and work. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(10), 1181-1185.
11. Joraxanovich, G. J. (2023). Psychological Factors Of Musical Education. *JournalNX*, 9(11), 8-10.
12. Botirkhanovich, S. B. (2024). The Structure of Kashkar Rubab, And Methods of Their Execution. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 5(1), 19-22.

13. Shokirkhonov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS'PERFORMING AND MUSICAL ABILITIES THROUGH INSTRUMENTS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 77-79).
14. Botirxonovich, S. B. (2025). MUSIQA NAZARIYASI FANIDAN TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIMINI TASHKIL ETISH METODIKASI. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities.*, 13(7), 139-150.
15. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiqa ta'limi jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. *Science and Education*, 7(2), 195-201.
16. Тошматов, Г., & Турдалиева, О. (2023). ТАЛАБАЛАРНИ МУСТАҚИЛ ИШЛАШГА ҚИЗИҚТИРИШ ОМИЛЛАРИ. Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований, 3(6), 162-166.
17. Olimjonovich, T. G., & Komiljanovna, D. G. (2022). The Importance of the Festival “East Songs” in the Introduction and Development of National Classical Music of the Peoples of the East. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 3(6), 195-199.
18. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. *Решение социальных проблем в управлении и экономике*, 3(6), 22-25.
19. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO 'GARAKLARI ASOSIDA O 'QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. *Inter education & global study*, (5 (1)), 44-51.
20. Erdonov, S. B., Maxmudov, A. V., Abduraimov, O. S., Allamurotov, A. L., Mavlanov, B. J., & Mamatkasimov, O. T. (2023). On Reserves of Hippophae rhamnoides L. Fruit on the Territory of the Zarafshan National Nature Park of Uzbekistan. *American Journal of Plant Sciences*, 14, 946-954.
21. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. *Инновационные исследования в науке*, 4(2), 65-68.
22. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 3(2), 212-214.
23. Asrakulova, A. (2025, February). HISTORICAL-PHILOSOPHICAL AND PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES IN NIZAMULMULK'S “SIYOSATNOMA”. In *Международная конференция академических наук* (Vol. 4, No. 2, pp. 85-88).
24. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O'ZBEK XALQ CHOLG'ULARIDA IJOCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN'ALARINING O'RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 535538.
25. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG'ULARINI O'RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal*, 1(1).
26. Jo'Rayeva, G. Z. Q. (2026). STEM yondashuvi asosida musiqa nazariyasi ta'limini rivojlantirish yo'llari. *Science and Education*, 7(2), 169-174.
27. Akhmedov, B. (2026, February). THE ROLE OF MUSIC IN THE FORMATION OF PERSONALITY. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 72-76).
28. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71).

29. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta'lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. *Science and Education*, 7(2), 182-187.
30. Tajiboyev, E. (2025). O 'ZBEK MILLIY QADRIYATLARINING TARIXIY MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O 'RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3).
31. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. *Развитие и инновации в науке*, 4(2), 13-16
32. Tajiboyev, E. M. (2026). Scientific and pedagogical foundations of developing the skills of listening to national music in higher education system. *Science and Education*, 7(1), 1038-1043.
33. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). O 'quvchilarning STEAM ta'lim texnologiyalarini qo 'llash asosida muammolarni yechish ko 'nikmalarini rivojlantirish metodikasi. *Science and Education*, 7(2), 157-161.
34. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqiy mashg 'ulotlar orqali talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi. *Science and Education*, 7(3), 388-391.
35. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqa ta'limida STEM texnologiyalari va milliy musiqa integratsiyasi. *Science and Education*, 7(3), 392-395.
36. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta'limi yo 'nalishi talabalarida ritmik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari. *Science and Education*, 7(1), 960-965.
37. Odilova, G. (2025). MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA BOLALAR BILAN ISHLASHDA MULOQOT TEXNOLOGIYASIDA. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 367-370.
38. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta'limi orqali bolaga emotsional yondashish tendensiyalari. *Science and Education*, 7(2), 162-168.
39. Gaziyeu, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 215-217).
40. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today's New Level of Modernization in Our Life. *JournalNX*, 6(05), 7-9.
41. Joraxanovich, G. J. (2025). XIX ASR OHIRI XX ASR BOSHLARIDA YEVROPADA MUSIQA PSIXOLOGIYASI RIVOJLANISHI. *Научный Импульс*, 4(37), 157-161.
42. Muhammadjon o'g, O. R. A. (2025, December). RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA PEDAGOGIKA YO 'NALISHI TALABALARI KREATIV FIKRLASH KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATION METODIKASI. In *Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus* (Vol. 1, No. 1, pp. 1156-1159).
43. Muhammadjon o'g, O. R. A. (2025). MUSIQA TA'LIMINI BARCHA TALABALAR UCHUN INKLYUZIV TARTIBDA TASHKIL ETISH. "Iqtidorli talabalar ilmiy xabarlar" ilmiy-uslubiy jurnali, 1(2), 3-9.